כל הזבחים פרק שמיני זבחים עא.

מסורת הש"ס

ב) תוספתא כ"ק [סוס"ד קידושין סא. כסורות מת. תמורה כח.] רעי' נדה מה.. ג) ב"ק יד עד. ג) קידושין נה. מעילה יט. ד) פסחים כד., ה) סנהדרין פ., ו) [וע"ש תוי' מולין יא.: ד"ה ליתום ותו' סנהדרין פ: ד"ה הנסקלין], ז) [וע"ש תו' ב"ק מא: ד"ה ס"ש בדן].

מוסף רש"י

ע"פ עד אחד. שלין סם אלא עד אחד בהיתר ובעניה: אי ע"פ הבעלים. שלין סם עד אלא בעלים אמרי, ולא הוי כ' עדים בדבר הי בקולה ואפילו בהעלה מיתסר (בכורות מא.): ע"פ עד אחד. שלין סם אלא ע"פ בהיתר ובעניה: אי ע"פ הבעלים. שלין סם עד אלא בעלים אמרי, ולא הוי כ' עדים בדבר הי בקולה ואפילו בהעלה מיתסר (בכורות מא.) מוקצה. שהקלנו ויחדנו לתקרובת אבל ע"פ הבעלים (ע"ז כב.). לו: שהקלה והופרש לגרוף קבודת הבעלים (בכורות מא.). לו: שהפרשו להקריבו לפ"ז (בכורות יד:). ונעבד. שהשמחתיה לו ועשלו עבודת הבעלים (ובמות פט.). לו: שנבר את הבהמה עלמה כגון שנשך לה כן קרבנה (בכורות יד.):

ליקוטים

אי ע"פ הבעלים. נר' הר"ם דלא מחייב עפ"י הבעלים אפי' יהיו כ' כגון של כ' שותפין ומפיירין עליו, משום דאדם קרוב אצל פמונו. דהא דאמרי' דאין אדם קרוב אצל פמונו ה"מ כשכאין להעיד ב"כ על חבירו דמחוך שנאמן על חבירו נאמן גם על שורו כו' אבל אפר שורי נרבע לא מבעיא לן דפשיטא דקרוב אצל פמונו הוא כיון שלא בא להעיד על חבירו (תוס' ב"ק מא.): **וצריך** פי' לפירושם דהא הודאת ב"ד כקי' עדים דמי, ספו שמשלם נוקין ע"פ עצמו, ואף כופר משלם ע"פ עצמו רק שאין השור נהרג ע"פ עצמו, כ"כ הראב"ד להדיא, אלא הכי קאמרי מאחר דמדינן בכל דוכתא מיתת השור למיתת הבעלים, ומה מיתת הבעלים ע"פ עצמם פטורים דפסולין לעדות לפי שהם קרובים לעצמם, אף לשור הם כפסולים, אף שהוא פמונם, מ"מ ילפי' ממיתת הבעלים דאף לממונם חשובים כקרובים, ומש"ה מסקי' הכם שפיר דרוא עם אחר מצטרף להוהגו היכא דאומרים פלוני רבע שורי ולא פלוני דיבורא, כלומר אעפ"י דלענין מיתת בעלים פלוני דיבורא, אבל גבי ממונם אינם קרובים כ"כ לפלוג הערות, אלא מאחר דבחר עניינא מהימני ה"נ אמיתת שור, כי כולי האי לא מדמי שור לבעלים דגבי בעלים גופא חידוש הוא דפלוני דיבורה, וא"ה דוקא היכא שבאו להעיד על חבירו, אבל אומרים שורי נרבע לא קטלי אפי' עד אחד עמו כראיתא בתו', ומשום ה"מ אף היכא שהבעלים אומ' שנגמר דינו לסקילה בב"ד אחר לא מהמני, אף דגבי קנסא מהימני' ליה בהוראות כה"ג כדמוכח להדיא בפ"ק דסכות גבי עד זוממ דמסלם ע"פ עצמו כה"ג, וכ"כ הרמבים להדיא בפ' י"ח דהל' עדות, מ"מ הכא דעצמא משום שאינם נאמנים הוא אין חילוק כה"ג כמו שאינן נהרגים הבעלים ע"פ עצמם כה"ג, **ובפרק** התעבדות בותבים התוס' ד"ל ובל"ל טעמא דאינו נהרג ע"פ הבעלים אם אין ע"א עמו כראיתא בפ' כל האפוריו זה דוה מותר באכילה מנלן אי ס"ד להדיוט אפורי ל"ל למעושיהו לגבוה. ואע"ג דהתם לא מזכיר לרבע ונרבע ע"י הבעלים ס"מ על כל ענין שפטול לגבוה ומותר להדיוט קאי מנא הני מילי. וביש תוס' הנוס' מהופך ומשובש וכאשר כתבתי והגהתי כן הוא האמת דוק בפ' כל האפוריו ותשבח להדיא. והנה מה שכתבו אם אין ע"א עמו, לאו דוקא הוא שלא מכשיריו ע"א עמו אלא ברבע פלוני כו' כראיתא בפ"ק דסנהדרין, ודוקא משום דלא פלוני דיבורה, אבל בע"א דהוא עם ע"א הוה ג"כ ע"פ הבעלים כרש' דהא אחד פרדי לא קטלי' אלא בעדים אחרים עמו הוא דקטלי', א"נ קאי אהא דפ"ק דסנהדרין דאיתמר לעיל מינה דאיסורי מזבח כבר"ד דאיסורי מזבח לגבוה היינו בשיש שם ע"א והבעלים שותקין, משמע אם הבעלים נ"כ מעידים הוא נסקל, אדרבה דוק ממש"כ אחריו וכן אם הועדו הבעלים אעפ"י שאין שם עד כלל פסול, משמע אף אם יש ע"א עמו נ"כ אינו נסקל אלא פסול לגבוה, אלא כדאי' פש"כ והבעלים שותקין משום בבא דלאחריו אבל הבעלים מכחישין אותו אפי' למזבח כשר קאמר נמי הכי, ומתחילה דבריו נמי כ' אם יש ב' עדים הרי פסול, משמע דוקא בב' עדים ולא בע"א. ומה שמביאים ראייה מראשר לגבוה כו'. קשה מגיין דקרא אבעלים קפיד לאסור לגבוה, דילמא אפי' להדיוט אסורי דקרא דמפיק רובע ונרבע אע"א קאי אבל לעולם ע"פ עצמו נהרג משום הודאת בע"ד כך' עדים דמי, אלא עיקר הוא כפי' התוס' דמרוקין (פ"ק ב"ק מ"ד מ"ו): **שיטה מקובצת** **שהמית.** אע"פ **האדם** ע"פ **עד אחד או ע"פ הבעלים.** דנלמד לגבוה ולא נלמד להדיוט שלא נקלל אלא ע"פ שני עדים אבל ע"פ בעלים מודה נקנס הוא ומיפטר נקנס אבל לגבוה נלמד בקל"ו מן הנלמן להדיוט הנוגע. כפ"ה. ובקנס דלא מלינו בשום מקום שהוא מיתת השור קנס. לכך נראה דפטור משום דאדם קרוב אצל פמונו ולפיכך אמר דעבדו דינו כב"ד של מלוי דלא שייך מודה בקנס כה"ג, ואע"ג דמפקינן בפ"ק דסנהדרין (דף י.) אדם קרוב אצל פמונו לא אתמרינן הני מילי לענין מיפלא דאבל בעלמא אתמרינן (ריב"ם) **ברובע** ונרבע. פ"ה בע"ע עד אחד אי לא מלינו בעדים הרי פסול, ומשמע דוקא בב' עדים ולא בע"א. ומה שמביאים ראייה מראשר לגבוה כו'. קשה מגיין דקרא אבעלים קפיד לאסור לגבוה, דילמא אפי' להדיוט אסורי דקרא דמפיק רובע ונרבע אע"א קאי אבל לעולם ע"פ עצמו נהרג משום הודאת בע"ד כך' עדים דמי, אלא עיקר הוא כפי' התוס' דמרוקין (פ"ק ב"ק מ"ד מ"ו): **ולא** מלינו בשום מקום שהוא מיתת השור קנס. לכך נראה דפטור משום דאדם קרוב אצל פמונו ולפיכך אמר דעבדו דינו כב"ד של מלוי דלא שייך מודה בקנס כה"ג, ואע"ג דמפקינן בפ"ק דסנהדרין (דף י.) אדם קרוב אצל פמונו לא אתמרינן הני מילי לענין מיפלא דאבל בעלמא אתמרינן (ריב"ם) **דילמא** דוקא בעת שהוא לגבוה דגבי בעת שהוא לגבוה דגבי בעת שהוא לגבוה דגבי